

تحلیل تولید علم ایران در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ بر اساس آمار پایگاه‌های «مؤسسه اطلاعات علمی» (ISI)

دکتر محمد حسن‌زاده^۱
دکتر عبدالرضا نوروزی چاکلی^۲

چکیده

بررسی‌ها نشان می‌دهد که تولیدات علمی نمایه شده ایران در سال ۲۰۰۷ در پایگاه WOS، نسبت به سال ۲۰۰۶، به میزان ۳۴/۲۸٪ رشد داشته است. این رشد در بخش‌های SSCI و A&HCI این پایگاه که بیشتر به نمایه‌سازی حوزه‌های علوم انسانی، علوم اجتماعی و هنر می‌پردازد چشم‌گیرتر بوده است. همچنین، تنوع «انواع مدارک» و «زبان» تولیدات علمی نمایه شده ایران در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶ افزایش یافته است. علاوه بر گروه‌های موضوعی «شیمی بین‌رشته‌ای» و «شیمی فیزیک»، حوزه‌های موضوعی «داروشناسی و داروسازی» و «ریاضیات کاربردی» نیز از جمله موضوع‌های بوده که بیشترین سهم از تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه WOS را در سال ۲۰۰۷ به خود اختصاص داده است. گزارش استنادی نشریات ایرانی در پایگاه JCR در سال ۲۰۰۶ نشان می‌دهد که تعداد این نشریات نسبت به سال ۲۰۰۵، به دو برابر افزایش یافته است. همچنین، بررسی رتبه ۱۰ ساله ایران در پایگاه ESI حاکی از این است که ایران با دارا بودن رتبه ۴۰، از نظر تعداد تولیدات علمی نمایه شده، پس از ترکیه در بین تمامی کشورهای اسلامی رتبه دوم را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که در دوره‌های ده ساله گذشته، ایران در پایگاه ESI دارای رتبه‌های ۴۲ و ۴۱ بوده است.

کلیدواژه‌ها: تولید علم، ایران، مؤسسه اطلاعات علمی، نمایه‌نامه استنادی علوم، نمایه‌نامه استنادی علوم اجتماعی، نمایه‌نامه استنادی هنر و علوم انسانی، وب آو ساینس، آی اس آی، ای بی اس آی، جی سی آر

مقدمه

متخصصان علم‌سنجی^۳ برای تحلیل وضعیت تولیدات علمی نمایه شده در سطح بین‌المللی، از شاخص‌های کتاب‌سنجی^۴ استفاده می‌کنند. «تعداد تولیدات علمی»، «تعداد استنادها به تولیدات علمی»، «نسبت استناد به هر تولید علمی»، «ضریب تأثیر»، «ضریب تأثیر میان»، «ضریب تأثیر کل»، «نیم‌عمر استناد شده»، «نیم‌عمر استنادکننده»، «تعداد کل استنادها» و موارد دیگری از این قبیل، نمونه‌هایی از شاخص‌های کتاب‌سنجی به شمار می‌روند. اهمیت این نوع شاخص‌ها در ارزیابی فعالیت‌های علمی به قدری است که در بسیاری از دستورالعمل‌های

وضعیت تولیدات علمی نمایه شده هر کشور در نمایه‌های معتبر بین‌المللی، نشان دهنده بخش مهمی از فعالیت‌های علمی هر کشور در سطح بین‌المللی است. از این رو، به منظور ارزیابی فعالیت‌های علمی، داشتن تصویری روشن از این وضعیت، همواره مورد توجه مدیران پژوهشی کشور قرار داشته است. به طور معمول،

^۱ عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس و پژوهشگر گروه علم‌سنجی

مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

^۲ عضو هیأت علمی دانشگاه شاهد و پژوهشگر گروه علم‌سنجی مرکز

تحقیقات سیاست علمی کشور

^۳ Scientometrics

^۴ Bibliometrics Indicators

استفاده قرار گرفت. در عین حال، لازم به یادآوری است که در این مقاله، آخرین اطلاعات به دست آمده از پایگاه WOS، مربوط به سال ۲۰۰۷ است.

۳. در محاسبه رشد تولیدات علمی، مواردی که حداقل دارای ۱ عنوان تولید علمی بوده‌اند در نظر گرفته شده است. به این ترتیب، مواردی که مقدار آن صفر بوده در محاسبه منظور نشده و به جای آن از علامت خط تیره استفاده شده است.

۴. منظور از تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، عبارت از تمامی تولیدات علمی کشور است که در سال ۲۰۰۷ در پایگاه WOS نمایه‌سازی شده است.

۵. اطلاعات پایگاه WOS، با جستجوی نام ایران در زیر فیلد "کشور (CU)" و با اعمال محدودیت زمانی به سال مورد نظر، به دست آمده است.

مقایسه رتبه جهانی تولید علم ایران و ۲۰ کشور برتر

جهان در سال ۲۰۰۷، بر اساس آمار پایگاه ESI

بر اساس آخرین آمار پایگاه ESI^۲، طی دوره ۱۱ ساله اول ژانویه ۱۹۹۷ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۷^۳، ایران با ۳۲۰۵۰ عنوان تولید علمی، با یک پله صعود و گذشتن از کشور مصر، از نظر تعداد تولیدات علمی نمایه‌سازی شده در بین ۱۴۵ کشور که رتبه‌بندی بر روی آن‌ها صورت پذیرفته است در جایگاه چهارم قرار گرفته است.

بین‌المللی که شاخص‌هایی را برای سنجش و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری عرضه می‌کنند، از شاخص‌های کتاب‌سنجی به عنوان بخشی از مهم‌ترین شاخص‌های برون‌دادی^۱ یاد می‌شود. متخصصان علم‌سنجی، با ترکیب کردن نتایج مطالعات کتاب‌سنجی با دیگر شاخص‌های علم‌سنجی، - نظیر شاخص‌های درون‌دادی و شاخص‌های فرایندی - وضعیت توسعه علمی کشورها را مورد مطالعه قرار می‌دهند.

از طرفی، باید این واقعیت را پذیرفت که انجام دقیق و سریع مطالعات کتاب‌سنجی، بدون در اختیار داشتن پایگاه‌های اطلاعاتی که به نمایه‌سازی و تحلیل استنادی تولیدات علمی بپردازد میسر نیست. نمایه‌های استنادی «مؤسسه اطلاعات علمی»، بخشی از مهم‌ترین این پایگاه‌ها به شمار می‌رود. به این ترتیب، هر کدام از پایگاه‌های WOS، JCR و ESI، به تحلیل ابعادی از وضعیت تولیدات علمی نمایه شده می‌پردازند. با استفاده از پایگاه WOS می‌توان با توجه به نیازهای مختلف تحقیقاتی، به جستجو و تجزیه و تحلیل تولیدات علمی پرداخت. در مقابل، پایگاه JCR، امکان دریافت گزارش استنادی از یک یا چند نشریه را فراهم می‌سازد. این در حالی است که اصلی‌ترین وظیفه پایگاه ESI، رتبه‌بندی کشورها، دانشمندان، نشریات و سازمان‌های برتر در سطح جهان است. با توجه به این توضیحات، در ادامه سعی می‌شود با استفاده از برخی شاخص‌های کتاب‌سنجی و با استناد به آمار پایگاه‌های استنادی «مؤسسه اطلاعات علمی»، وضعیت تولیدات علمی نمایه شده ایران در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، مورد مطالعه و مقایسه قرار گیرد.

نحوه جستجو و ارائه اطلاعات در این مقاله

۱. اطلاعات این گزارش، در اسفندماه ۱۳۸۶، برابر با ۲۰ فوریه لغایت ۱۹ مارس ۲۰۰۸، از پایگاه‌های WOS، JCR و در اندک مواردی نیز از پایگاه ESI استخراج شده است.

۲. بنا به ماهیت پایگاه JCR، گزارش استنادی نشریات هر سال، در سال بعد ارائه می‌شود. بر این اساس، در زمان اجرای این پژوهش نیز آخرین اطلاعات موجود در پایگاه JCR، مربوط به سال ۲۰۰۶ بود که مورد

^۲ Essential Science Indicator

^۳ این اطلاعات در مورخ اول مارس ۲۰۰۸، توسط پایگاه ESI روزآمدسازی شده است.

^۱ Output Indicators

جدول ۱. رتبه جهانی تولید علم ایران بر اساس آمار پایگاه ESI، طی دوره اول ژانویه ۱۹۹۷ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۷،

به تفکیک گروه‌های موضوعی

ردیف	حوزه موضوعی	تولیدات علمی		استناد		نسبت استناد به هر تولید علمی	
		تعداد	رتبه	تعداد	رتبه	رتبه	سهم هر تولید علمی
۱	CHEMISTRY	۹۳۰۱	۲۳	۴۴۵۶۷	۳۲	۴/۷۹	۶۲
۲	PHYSICS	۲۹۰۴	۴۲	۱۱۷۱۱	۴۹	۴/۰۳	۷۰
۳	ENGINEERING	۵۰۷۴	۲۸	۱۱۶۶۳	۳۴	۲/۳۰	۷۹
۴	CLINICAL MEDICINE	۳۵۱۵	۴۴	۱۰۴۱۹	۵۲	۲/۹۶	۱۰۴
۵	PHARMACOLOGY & TOXICOLOGY	۸۵۵	۳۲	۳۶۱۲	۴۱	۴/۲۲	۸۲
۶	MATERIALS SCIENCE	۱۷۱۱	۳۶	۳۵۲۶	۴۷	۲/۰۶	۷۵
۷	PLANT & ANIMAL SCIENCE	۱۸۱۵	۴۱	۳۱۸۲	۵۶	۱/۷۵	۱۰۵
۸	BIOLOGY & BIOCHEMISTRY	۹۴۲	۴۶	۲۷۷۳	۵۷	۲/۹۴	۹۸
۹	AGRICULTURAL SCIENCES	۷۱۶	۴۲	۱۹۲۸	۴۶	۲/۶۹	۸۵
۱۰	NEUROSCIENCE & BEHAVIOR	۴۸۷	۴۱	۱۸۲۷	۴۹	۳/۷۵	۷۷
۱۱	GEOSCIENCES	۷۰۲	۴۱	۱۶۸۳	۵۱	۲/۴۰	۱۰۰
۱۲	MATHEMATICS	۱۱۵۳	۳۷	۱۳۶۶	۴۶	۱/۱۸	۷۴
۱۳	ENVIRONMENT/ECOLOGY	۴۴۹	۵۰	۱۲۳۵	۷۱	۲/۷۵	۱۰۰
۱۴	MOLECULAR BIOLOGY & GENETICS	۲۳۴	۴۷	۱۱۹۰	۶۶	۵/۰۹	۸۸
۱۵	IMMUNOLOGY	۲۲۰	۴۳	۹۱۰	۷۰	۴/۱۴	۹۱
۱۶	PSYCHIATRY/PSYCHOLOGY	۱۹۱	۴۳	۸۰۷	۴۴	۴/۲۳	۶۷
۱۷	COMPUTER SCIENCE	۷۴۲	۳۶	۷۰۳	۴۵	۰/۹۵	۷۵
۱۸	MICROBIOLOGY	۲۰۱	۵۱	۶۱۷	۸۳	۳/۰۷	۸۷
۱۹	SPACE SCIENCE	۱۸۱	۴۷	۴۲۳	۵۸	۲/۳۴	۶۷
۲۰	SOCIAL SCIENCES, GENERAL	۳۹۵	۴۷	۴۰۱	۶۴	۱/۰۲	۹۹
۲۱	ECONOMICS & BUSINESS	۴۸	۵۸	۶۰	۷۶	۱/۲۵	۷۷
۲۲	MULTIDISCIPLINARY	۲۱۴	۱۴	۲۸	۶۳	۰/۱۳	۷۱
۲۳	همه حوزه‌های موضوعی	۳۲۰۵۰	۴۰	۱۰۴۶۳۱	۴۶	۳/۲۶	۱۳۶

است که به این ترتیب، نسبت تعداد استنادها به تولیدات علمی ایران، ۳/۲۶ بوده است. این در حالی است که در رتبه‌بندی مربوط به دوره ۱۰ ساله اول ژانویه ۱۹۹۷ تا ۳۱ آگوست ۲۰۰۷، ایران از نظر تعداد تولیدات علمی، در بین کشورهای جهان در رده چهارم و دوم و در بین کشورهای اسلامی، پس از ترکیه و مصر در رده سوم قرار گرفته بود.

به این ترتیب، هم در پایگاه «ESI» و هم در پایگاه «WOS»، جمهوری اسلامی ایران پس از ترکیه در جایگاه دوم تولید علم جهان اسلام قرار دارد. همچنین، بر اساس آمار پایگاه ESI، در طی همین دوره ۱۱ ساله، کل تولیدات علمی ایران، ۱۰۴۶۳۱ بار مورد استناد قرار گرفته

تولیدات علمی از وضعیت مطلوب‌تری نسبت به سایر حوزه‌های علوم ایران برخوردار بوده‌اند، از نظر تعداد استنادها نیز چنین وضعیتی قرار داشته‌اند.

مقایسه کل تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ ایران، بر اساس آمار پایگاه WOS

تعداد کل تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، ۹۰۶۱ عنوان بوده است که نسبت به تعداد ۶۷۴۸ عنوان تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در این پایگاه، ۳۴/۲۸ درصد رشد نشان می‌دهد. تعداد تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۷ ایران در سه بخش SCIE، SSCI و A&HCI، به ترتیب ۸۹۳۸، ۳۵۱ و ۳۰ عنوان بوده است. با استفاده از اطلاعات مندرج در جدول شماره (۲) می‌توان این رقم را با تعداد مشابه در سال ۲۰۰۶ مورد مقایسه قرار داد. همان طور که در جدول شماره (۲) مشاهده می‌شود، تعداد تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه‌های SSCI و A&HCI، از رشد قابل ملاحظه‌ای برخوردار بوده است.

در جدول شماره (۱)، رتبه‌های جهانی ایران در حوزه‌های موضوعی مختلف، به تفکیک تعداد تولیدات علمی، تعداد کل استنادها و نسبت استناد به هر تولید علمی ایران، در طی دوره ۱۱ ساله اول ژانویه ۱۹۹۷ تا ۳۱ دسامبر ۲۰۰۷ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در جدول (۱) نشان می‌دهد که از نظر «تعداد تولیدات علمی»، علوم «بین‌رشته‌ای» با رتبه ۱۴، «شیمی» با رتبه ۲۳، «مهندسی» با رتبه ۲۸، «داروسازی و سم‌شناسی» با رتبه ۳۲، «علوم رایانه» و «علوم مواد» به طور مشترک با رتبه ۳۶ و «ریاضیات» با رتبه ۳۷، در مقایسه با سایر حوزه‌های علمی فعال در کشور، از رتبه‌های جهانی مطلوب‌تری برخوردار بوده‌اند. مقایسه این رتبه‌ها در جدول شماره (۱) با ستون مربوط به تعداد استنادهایی که به تولیدات علمی ایران صورت گرفته است، نشان می‌دهد که همین رابطه تا حد زیادی در خصوص نسبت تعداد استناد به تولیدات علمی این حوزه‌های موضوعی نیز برقرار بوده است، چرا که رشته‌های «شیمی»، «مهندسی»، «داروسازی و سم‌شناسی»، «علوم رایانه» و «ریاضیات» که از نظر تعداد

جدول ۲. مقایسه تعداد کل تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، بر اساس آمار WOS

نام پایگاه	۲۰۰۶	۲۰۰۷	رشد
WOS	۶۷۴۸	۹۰۶۱	۳۴/۲۸٪
SCIE	۶۶۸۲	۸۹۳۸	۳۳/۷۶٪
SSCI	۱۹۳	۳۵۱	۸۱/۸۷٪
A & HCI	۱۶	۳۰	۸۷/۵٪

افزایش تنوع تولیدات علمی نمایه شده کشور می‌تواند نشان‌دهنده افزایش توجه محققان ایران به سایر انواع مدارک قابل نمایه شدن در نمایه‌های «مؤسسه اطلاعات علمی»^۱ باشد.

مقایسه تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ ایران، به تفکیک نوع مدرک

تعداد تولیدات علمی نمایه شده ایران در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ در پایگاه WOS، در جدول شماره (۳) ارائه شده است. همان طور که در جدول شماره (۳) نشان داده شده است، تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶ از تنوع بیشتری برخوردار بوده است. در عین حال، «مقاله» و «چکیده همایش‌ها»، در هر دو سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، بیشترین انواع تولیدات علمی نمایه شده ایران را در پایگاه WOS تشکیل داده است. نکته حائز اهمیت در این زمینه، افزایش تعداد «نقد و بررسی کتاب» و همچنین «سرگذشتنامه» نسبت به سال ۲۰۰۶ است.

^۱ Institute for Scientific Information (ISI)

جدول (۳). تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک نوع مدرک

نوع مدرک	۲۰۰۶	سهم ۲۰۰۶	۲۰۰۷	سهم ۲۰۰۷	رشد
مقاله	۵۸۳۲	٪۸۶/۴۱	۷۵۸۱	٪۸۳/۶۷	٪۳۰
چکیده همایش‌ها	۶۵۲	٪۹/۶۶	۱۰۸۶	٪۱۱/۹۸	٪۶۶/۵۶
نامه (نامه سردبیر)	۱۰۶	٪۱/۵۷	۱۶۵	٪۱/۸۲	٪۵۵/۶۶
نقد و بررسی	۸۱	٪۱/۲	۱۱۴	٪۱/۲۶	٪۴۰/۷۴
سرمقاله	۵۲	٪۰/۷۷	۸۱	٪۰/۸۹	٪۵۵/۷۶
تصحیح	۱۹	٪۰/۲۸	۱۷	٪۰/۱۹	-٪۱۰/۵۲
مطالب خبری	۶	٪۰/۸۸	۴	٪۰/۰۴	-٪۳۳/۳۳
نقد و بررسی کتاب	۱	٪۰/۱۴	۱۱	٪۰/۱۲	٪۱۰۰۰
سرگذشته‌نامه	۰	۰	۲	٪۰/۰۲	-

تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه WOS، به زبان انگلیسی منتشر شده است. اما در عین حال، تنوع زبانی تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷ قابل توجه است.

مقایسه تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ ایران، به تفکیک زبان

اطلاعات مندرج در جدول شماره (۴) حاکی از این است که در سال ۲۰۰۷ نیز همچون سال ۲۰۰۶، بیشترین

جدول ۴. تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک زبان

زبان	۲۰۰۶	سهم ۲۰۰۶	۲۰۰۷	سهم ۲۰۰۷	رشد
انگلیسی	۶۷۴۵	٪۹۹/۹۵	۹۰۴۸	٪۹۹/۸۶	٪۳۴/۱۴
آلمانی	۲	٪۰/۰۳	۲	٪۰/۰۲	۰
فرانسوی	۱	٪۰/۰۲	۵	٪۰/۰۶	٪۴۰۰
چینی	۰	۰	۲	٪۰/۰۲	-
اسپانیولی	۰	۰	۱	٪۰/۰۱	-
ایتالیایی	۰	۰	۱	٪۰/۰۱	-
ترکی	۰	۰	۱	٪۰/۰۱	-
روسی	۰	۰	۱	٪۰/۰۱	-

بر اساس آمار WOS، بیشتر تولیدات علمی جهان به زبان انگلیسی تهیه و منتشر می‌شود (نوروزی چاکلی؛ نورمحمدی، ۱۳۸۶).

تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران، به تفکیک گروه‌های موضوعی

قابلیت دسته‌بندی موضوعی نتایج جستجو در پایگاه WOS، امکان گروه‌بندی موضوعی تولیدات علمی نمایه شده هر کشور را فراهم می‌سازد. بر همین اساس، در پژوهش حاضر نیز پس از بازیابی تعداد ۹۰۶۱ عنوان تولید علمی سال ۲۰۰۷ ایران، تمامی آن‌ها در قالب

برخلاف سال ۲۰۰۶، در سال ۲۰۰۷، انتشار ۶ عنوان از تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه WOS، به زبان‌های چینی، اسپانیولی، ایتالیایی، ترکی و روسی بوده است. همچنین، تعداد تولیدات علمی ایران به زبان فرانسوی نیز نسبت به سال ۲۰۰۶ افزایش چشم‌گیری داشته است. تنوع زبانی تولیدات علمی کشور می‌تواند یکی از نشانه‌های وجود تعاملات علمی مشترک میان محققان کشور با محققان سایر کشورها باشد. ممکن است این نوع تعاملات، در زمینه‌هایی چون تبادل استاد و دانشجو، اجرای طرح تحقیقاتی مشترک، یا سایر موارد مشابه برقرار شده باشد. البته باید این واقعیت را از نظر دور نداشت که

دادن ۶۵۰ عنوان از تولیدات علمی کشورمان که معادل ۷/۱۷ درصد از کل تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS است، بیشترین تولیدات علمی ایران را در خود جای داده است. گروه‌های موضوعی برتر دیگر نیز در جدول شماره (۵) مشاهده می‌شود.

دسته‌بندی‌های موضوعی پایگاه WOS مرتب شد. ۵ گروه موضوعی که ایران دارای بیشترین تولیدات علمی در آنها بوده است، در جدول شماره (۵) و (۶) ارائه شده است. اطلاعات مندرج در جدول شماره (۵) نشان می‌دهد که گروه موضوعی CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY با تحت پوشش قرار

جدول ۵. تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک گروه‌های موضوعی

ردیف	گروه‌های موضوعی	تعداد	درصد
۱	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	۶۵۰	٪۷/۱۷
۲	CHEMISTRY, PHYSICAL	۳۸۶	٪۴/۲۶
۳	Pharmacology & Pharmacy	۳۴۹	٪۳/۸۵
۴	Mathematics, Applied	۳۴۲	٪۳/۷۷
۵	CHEMISTRY, ANALYTICAL	۳۳۸	٪۳/۷۳

۲۰۰۷، تولیدات علمی نمایه شده ایران در حوزه‌های Pharmacology & Pharmacy و CHEMISTRY, ANALYTICAL نسبت به سال ۲۰۰۶ افزایش یافته است.

مقایسه گروه‌های موضوعی مندرج در جدول شماره (۶) که مربوط به تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه WOS است با گروه‌های موضوعی مندرج در جدول شماره (۵) نشان می‌دهد که هر چند تعداد تولیدات علمی نمایه شده در حوزه‌های مختلف شیمی همچنان از بیشترین سهم برخوردار است، اما در سال

جدول ۶. تولیدات علمی سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه WOS، به تفکیک گروه‌های موضوعی

ردیف	گروه‌های موضوعی	تعداد	درصد
۱	CHEMISTRY, MULTIDISCIPLINARY	۴۴۳	٪۶/۱۶
۲	CHEMISTRY, PHYSICAL	۲۸۵	٪۴/۲
۳	CHEMISTRY, ORGANIC	۲۶۸	٪۴/۰
۴	CHEMISTRY, ANALYTICAL	۲۶۷	٪۳/۹
۵	ENGINEERING, CHEMICAL	۲۵۸	٪۳/۸

وضعیت هر یک از حوزه‌های موضوعی در این کشورها، در اختیار قرار دهد (Gange; Archambault, 2004).

سهم سازمان‌های متبوع پدیدآورندگان تولیدات علمی ایران، در پایگاه WOS^۱

بیست سازمان ایرانی که در طی سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۶، دارای بیشترین تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه WOS بوده‌اند در جدول شماره (۷) و (۸) نشان داده شده است. یافته‌های مندرج در جدول شماره (۷) و (۸) نشان می‌دهد که «مرکز تحقیقات فیزیک نظری و

البته باید این نکته را در نظر داشت که بیشتر بودن تعداد تولیدات علمی یک حوزه موضوعی را نمی‌توان نشانه موفق‌تر بودن یا بالاتر بودن دامنه فعالیت‌های علمی دانشمندان آن حوزه نسبت به سایر حوزه‌های دانش بشری قلمداد کرد؛ چرا که این افزایش می‌تواند از تفاوت‌های موجود در ماهیت علمی رشته‌های مختلف ناشی شده باشد. بنابراین امکان مقایسه تولیدات علمی یک حوزه موضوعی با تولیدات علمی دیگر حوزه‌های موضوعی وجود ندارد (نوروزی چاکلی؛ نورمحمدی، ۱۳۸۶). اما چنانچه این مقایسه با رشته‌های مشابه در کشورهای هم‌سطح صورت پذیرد می‌تواند اطلاعات سودمندی را در خصوص

^۱ Web of Science

ریاضی»، تنها سازمان غیردانشگاهی است که در هر دو سال ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، در بین این بیست سازمان حضور داشته است. در عین حال، تعداد تولیدات علمی نمایه شده

سال ۲۰۰۷ این مرکز غیردانشگاهی و همچنین سهم آن نسبت به سال ۲۰۰۶ کاهش یافته است.

جدول ۷. بیست سازمان برتر ایران در سال ۲۰۰۷ در پایگاه WOS

ردیف	نام سازمان	تعداد	سهم
۱	دانشگاه تهران	۱۱۵۶	۱۲/۷۶
۲	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۷۱۹	۷/۹۴
۳	دانشگاه تربیت مدرس	۵۷۴	۶/۳۳
۴	دانشگاه صنعتی شریف	۵۷۲	۶/۳۰
۵	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۴۷۸	۵/۲۸
۶	دانشگاه شیراز	۴۰۴	۴/۴۶
۷	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۳۹۸	۴/۳۹
۸	دانشگاه علم و صنعت	۳۲۶	۳/۶۰
۹	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۲۸۱	۳/۱۰
۱۰	دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۴۶	۲/۷۲
۱۱	دانشگاه تبریز	۲۳۴	۲/۵۸
۱۲	دانشگاه فردوسی مشهد	۲۱۸	۲/۴۱
۱۳	دانشگاه بوعلی سینا	۲۰۵	۲/۲۶
۱۴	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۱۹۸	۲/۱۹
۱۵	دانشگاه اصفهان	۱۹۶	۲/۱۶
۱۶	دانشگاه شهید بهشتی	۱۸۸	۲/۰۷
۱۷	مرکز تحقیقات فیزیک و ریاضیات نظری	۱۷۷	۱/۹۵
۱۸	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱۵۸	۱/۷۴
۱۹	دانشگاه مازندران	۱۵۸	۱/۷۴
۲۰	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۴۱	۱/۵۶

بهشتی»، «دانشگاه صنعتی امیرکبیر»، «دانشگاه علم و صنعت»، «دانشگاه علوم پزشکی شیراز»، «دانشگاه تبریز»، «دانشگاه بوعلی سینا»، «دانشگاه علوم پزشکی تبریز» و «دانشگاه شهید بهشتی» نیز نسبت به سال ۲۰۰۶ بیشتر شده است. در مقابل، سهم «دانشگاه صنعتی شریف»، «دانشگاه شیراز»، «دانشگاه صنعتی اصفهان»، «دانشگاه فردوسی مشهد»، «دانشگاه اصفهان»، «مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضی»، «دانشگاه علوم پزشکی ایران»، «دانشگاه مازندران»، «دانشگاه علوم پزشکی اصفهان»، «دانشگاه خواجه نصیر طوسی» و «دانشگاه الزهراء»، از نظر تعداد تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه WOS، در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶ کاهش یافته است.

از طرفی، «دانشگاه تهران» در سال ۲۰۰۷ نیز همچون سال ۲۰۰۶، دارای بیشترین تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه WOS بوده است. اطلاعات مندرج در جدول شماره (۷) و (۸) حاکی از این است که در سال ۲۰۰۷ نسبت به سال ۲۰۰۶، سهم «دانشگاه تهران» و «دانشگاه علوم پزشکی تهران» در خصوص تعداد تولیدات نمایه شده در پایگاه WOS نیز در مقایسه با سایر سازمان‌ها افزایش یافته است. هر یک از این دو دانشگاه، در سال ۲۰۰۶ به ترتیب از ۱۱/۷۷ و ۷/۵۸ درصد سهم برخوردار بوده‌اند، اما در سال ۲۰۰۷، سهم آن‌ها به ترتیب به ۱۲/۷۶ و ۷/۹۴ درصد رسیده است. علاوه بر این دو دانشگاه، این سهم در «دانشگاه تربیت مدرس»، «دانشگاه علوم پزشکی شهید

جدول ۸. بیست سازمان برتر ایران در سال ۲۰۰۶ در پایگاه WOS

ردیف	نام سازمان	تعداد	سهم
۱	دانشگاه تهران	۷۹۵	۱۱/۷۷
۲	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۵۱۱	۷/۵۸
۳	دانشگاه صنعتی شریف	۴۶۱	۶/۸۳
۴	دانشگاه تربیت مدرس	۴۱۲	۶/۱
۵	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۳۳۶	۴/۹۸
۶	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۳۳۱	۴/۹
۷	دانشگاه شیراز	۳۲۷	۴/۸۵
۸	دانشگاه علم و صنعت	۲۳۴	۳/۴۷
۹	دانشگاه صنعتی اصفهان	۲۱۳	۳/۱۶
۱۰	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۱۹۹	۲/۹۵
۱۱	مرکز تحقیقات فیزیک و ریاضیات نظری	۱۷۹	۲/۶۴
۱۲	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷۵	۲/۵۹
۱۳	دانشگاه اصفهان	۱۷۳	۲/۵۶
۱۴	دانشگاه تبریز	۱۴۸	۲/۲
۱۵	دانشگاه بوعلی سینا	۱۴۳	۲/۱۲
۱۶	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱۲۵	۱/۸۵
۱۷	دانشگاه مازندران	۱۲۲	۱/۸۱
۱۸	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۱۱۵	۱/۷۱
۱۹	دانشگاه خواجه نصیر طوسی	۱۱۵	۱/۷۱
۲۰	دانشگاه الزهراء	۱۱۴	۱/۶۹

معرفی منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷

در سال ۲۰۰۷، تعداد ۱۰۰۰۰ عنوان منبع^۱، تحت پوشش پایگاه WOS قرار داشته که از این تعداد، ۶۸۲۲ عنوان در پایگاه SCIE، ۲۰۱۳ عنوان در پایگاه SSCI و ۱۱۶۵ عنوان در پایگاه A&HCI نمایه شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که مجموع ۹۰۶۱ عنوان تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، در ۲۳۰۴ عنوان از منابع این پایگاه منتشر شده‌اند. به عبارت دیگر، از مجموع ۱۰۰۰۰ عنوان منبع تحت پوشش پایگاه WOS در سال ۲۰۰۷، تعداد ۲۳۰۴ عنوان منبع که

بیشتر نیز نشریه بوده‌اند در انتشار تولیدات علمی ایران نقش داشته‌اند. این تعداد، ۲۳/۰۴ درصد از کل منابع تحت پوشش پایگاه WOS را تشکیل می‌دهد.

این در حالی است که در سال ۲۰۰۶، مجموع ۶۷۴۸ عنوان تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه WOS، در ۱۹۲۸ عنوان از منابع این پایگاه منتشر شده بود. لازم به توضیح است که در سال ۲۰۰۶، تعداد کل منابع نمایه شده در پایگاه WOS، ۹۷۱۸ عنوان بوده که از این تعداد، ۶۶۱۰ عنوان در پایگاه SCIE، ۱۹۵۳ عنوان در پایگاه SSCI و ۱۱۵۵ عنوان در پایگاه A&HCI تحت پوشش قرار داشته است. این مطلب بدان معنی است که از مجموع ۹۷۱۸ عنوان منبع تحت پوشش پایگاه WOS در سال ۲۰۰۶، تعداد ۱۹۲۸ عنوان منبع که بیشتر آن نیز نشریه بوده اقدام به انتشار تولیدات علمی ایران نموده بودند. این تعداد، ۱۹/۸۴ درصد از کل منابع تحت پوشش پایگاه WOS را در بر می‌گیرد.

^۱. به این دلیل که پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی، منابع دیگری غیر از نشریات را نیز تحت پوشش قرار می‌دهند، در این جا از اصطلاح "منبع علمی" به جای نشریه استفاده شده است. "منبع"، معادل فارسی واژه انگلیسی "Source" است (نوروزی چاکلی؛ نورمحمدی، ۱۳۸۶).

نشریه که در حوزه موضوعی "ریاضیات کاربردی"^۱ قرار گرفته، تعداد ۱۸۹ عنوان از تولیدات علمی ایران را در سال ۲۰۰۷ منتشر نموده است. لازم به یادآوری است که این نشریه در سال ۲۰۰۶ نیز بیشترین سهم را در انتشار تولیدات علمی ایران برعهده داشته است.

همان‌گونه که در جدول شماره (۹) ملاحظه می‌شود، ۵ عنوان از ۹ نشریه ایرانی که در سال ۲۰۰۷ تحت پوشش پایگاه WOS قرار داشته‌اند، جزء ۳۰ نشریه‌ای که بیشترین تولیدات علمی ایران را منتشر نموده‌اند قرار گرفته‌اند. این نشریات ایرانی، در ردیف ۷، ۱۸، ۹، ۲۶ و ۲۷ جدول شماره (۹) قرار دارند.

به منظور آشنایی با مهم‌ترین منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷، عنوان ۳۰ منبعی که در انتشار آثار علمی ایران از بیشترین سهم برخوردار بوده‌اند، به همراه تعداد مقاله‌های منتشر شده ایران در این منابع و همچنین سهم هر کدام از این منابع در انتشار تولیدات علمی ایران، در جدول شماره (۹) آورده شده است. همان‌طوری که در جدول شماره (۹) ملاحظه می‌شود، ۲/۰۸ درصد از تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷، که بیشترین مقدار را نیز در این سال تشکیل می‌دهد، در نشریه APPLIED MATHEMATICS AND COMPUTATION انتشار یافته است. این

جدول ۹. منابع منتشرکننده تولیدات علمی ایران در پایگاه WOS، در سال ۲۰۰۷

(توجه: در این جدول، ۳۰ عنوان از منابعی که بیشترین آثار علمی ایران را منتشر کرده‌اند آورده شده است.)

تعداد کل منابع منتشرکننده آثار علمی ایران، ۲۳۰۴ عنوان بوده است.)

ردیف	عنوان	تعداد تولیدات علمی ایران در منبع	سهم منبع در نشر تولیدات علمی ایران
۱	APPLIED MATHEMATICS AND COMPUTATION	۱۸۹	۲/۰۸
۲	ASIAN JOURNAL OF CHEMISTRY	۱۲۱	۱/۳۴
۳	TRANSPLANTATION PROCEEDINGS	۸۲	۰/۹
۴	ACTA CRYSTALLOGRAPHICA SECTION E-STRUCTURE REPORTS ONLINE	۷۶	۰/۸۴
۵	ANNALS OF NUTRITION AND METABOLISM	۷۶	۰/۸۴
۶	SAUDI MEDICAL JOURNAL	۷۰	۰/۷۷
۷	IRANIAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH	۶۸	۰/۷۵
۸	JOURNAL OF APPLIED POLYMER SCIENCE	۶۸	۰/۷۵
۹	IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION B-ENGINEERING	۶۴	۰/۷۱
۱۰	ALLERGY	۵۹	۰/۶۵
۱۱	MEDICAL HYPOTHESES	۵۷	۰/۶۳
۱۲	ACTA PHARMACOLOGICA SINICA	۵۶	۰/۶۲
۱۳	JOURNAL OF ANIMAL SCIENCE	۴۸	۰/۵۳
۱۴	CATALYSIS COMMUNICATIONS	۴۶	۰/۵۱
۱۵	PHOSPHORUS SULFUR AND SILICON AND THE RELATED ELEMENTS	۴۶	۰/۵۱
۱۶	PLANTA MEDICA	۴۵	۰/۵۰
۱۷	VOX SANGUINIS	۴۴	۰/۴۸

^۱ Mathematics, Applied

۱۸	IRANIAN POLYMER JOURNAL	۴۳	۰/۴۷
۱۹	PROGRESS IN ELECTROMAGNETICS RESEARCH-PIER	۴۲	۰/۴۶
۲۰	JOURNAL OF APPLIED ICHTHYOLOGY	۴۱	۰/۴۵
۲۱	JOURNAL OF ENDOUROLOGY	۴۱	۰/۴۵
۲۲	JOURNAL OF MOLECULAR CATALYSIS A-CHEMICAL	۴۰	۰/۴۴
۲۳	TETRAHEDRON LETTERS	۴۰	۰/۴۴
۲۴	MONATSHEFTE FUR CHEMIE	۳۹	۰/۴۳
۲۵	JOURNAL OF HAZARDOUS MATERIALS	۳۸	۰/۴۲
۲۶	IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH EDITION	۳۷	۰/۴۱
۲۷	JOURNAL OF THE IRANIAN CHEMICAL SOCIETY	۳۷	۰/۴۱
۲۸	ANALITICAL CHEMICA ACTA	۳۶	۰/۴۰
۲۹	TOXICOLOGY LETTERS	۳۵	۰/۳۹
۳۰	GEOCHEMICA ET COSMOCHIMICA ACTA	۳۴	۰/۳۷

تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران را در این پایگاه منتشر نموده‌اند. به این ترتیب، سهم متوسط آن‌ها در انتشار آثار علمی ایران، ۳/۱۲ درصد بوده است. به بیان ساده‌تر، باید اظهار داشت که ۳/۱۲ درصد از تولیدات علمی نمایه شده ایران در سال ۲۰۰۷ در پایگاه WOS، توسط هفت نشریه ایرانی مندرج در جدول (۱۰) منتشر شده است. مجموعه این هفت نشریه، توسط شش سازمان ایرانی منتشر می‌شود. با دقت در ویژگی‌های ناشران هر یک از این نشریات می‌توان دریافت که تمامی آن‌ها جزء مؤسسه‌های دولتی محسوب می‌شوند. در عین حال، نکته جالب توجه دیگر، حضور نشریات ناشران غیردانشگاهی در کنار نشریات ناشران دانشگاهی است.

بررسی هفت نشریه ایرانی منتشرکننده تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷

در میان ۱۴۷۲۲ عنوان نشریه‌ای که تا زمان انجام این پژوهش توسط پایگاه‌های مختلف «مؤسسه اطلاعات علمی» (ISI) تحت پوشش قرار گرفته است، تعداد ۱۰۰۰۰ عنوان نشریه در پایگاه WOS تحت پوشش قرار داشته و بقیه این نشریات در پایگاه‌هایی همچون BasisBIOSIS, Biological Abstracts, BIOSIS Previews, Derwent, FSTA و ده‌ها پایگاه دیگر این «مؤسسه» نمایه‌سازی شده است. در میان ۱۰۰۰۰ عنوان نشریه تحت پوشش پایگاه WOS، ۷ عنوان نشریه ایرانی دیده می‌شود. همان‌طور که در جدول شماره (۱۰) مشاهده می‌شود، هفت نشریه ایرانی تحت پوشش پایگاه WOS، در مجموع، ۲۸۳ عنوان از

جدول ۱۰. نشریات ایرانی تحت پوشش WOS در سال ۲۰۰۷. نشریات ایرانی تحت پوشش WOS در سال ۲۰۰۷

ردیف	عنوان	ناشر	ISSN	تعداد تولیدات علمی منتشره در نشریه	تعداد تولیدات علمی ایران در نشریه	سهم تولیدات علمی ایران در نشریه	سهم نشریه در نشر تولیدات علمی ایران
۱	JOURNAL OF THE IRANIAN CHEMICAL SOCIETY	انجمن شیمی ایران	1735-207X	۵۵	۳۷	٪۲۷/۶۷	٪۰/۶۰
۲	IRANIAN POLYMER JOURNAL	مرکز تحقیقات پلیمر ایران	1026-1265	۸۰	۴۳	٪۵۷/۵۳	٪۰/۸۸

۳	IRANIAN JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY TRANSACTION B-ENGINEERING	دانشگاه شیراز	1028-6284	۷۳	۶۴	٪۶۷/۸۷	٪۰/۱۸۰
۴	IRANIAN JOURNAL OF PUBLIC HEALTH	دانشگاه علوم پزشکی تهران	0304-4556	۷۰	۶۸	٪۱۴/۹۷	٪۰/۷۷
۵	IRANIAN JOURNAL OF CHEMISTRY & CHEMICAL ENGINEERING-INTERNATIONAL ENGLISH	جهاد دانشگاهی	1021-9986	۳۸	۳۷	٪۳۷/۹۷	٪۰/۴۲
۶	DARU-JOURNAL OF FACULTY OF PHARMACY	دانشگاه علوم پزشکی تهران	1560-8115	۳۰	۲۵	٪۸۳/۳۳	٪۰/۳۳
۷	IRANIAN JOURNAL OF FISHERIES SCIENCES	سازمان تحقیقات شیلات ایران	1562-2916	۹	۹	۱۰۰	٪۰/۱۰۰

۲۰۰۵، تحت پوشش پایگاه JCR قرار نداشته و از سال ۲۰۰۶ به جمع نشریات حاضر در این پایگاه پیوسته است. این مطلب می‌تواند یادآور این واقعیت باشد که حتی نشریاتی که پیش‌تر تحت پوشش پایگاه JCR قرار نداشتند نیز می‌توانند به محض پیوستن به این پایگاه، از بیشترین ضریب تأثیر برخوردار شوند و بیشتر بودن ضریب تأثیر نشریات در این پایگاه، تحت تأثیر سابقه نمایه شدن نشریات در این پایگاه قرار ندارد. این نشریه در گروه موضوعی Chemistry, Multidisciplinary قرار می‌گیرد. در خصوص گروه موضوعی Chemical, Multidisciplinary لازم به توضیح است که این گروه موضوعی، تعداد ۱۲۴ عنوان نشریه را تحت پوشش قرار داده که این تعداد نشریات، در مجموع ۲۷۷۰۹ عنوان مقاله را در سال ۲۰۰۶ منتشر نموده‌اند. همچنین، در سال ۲۰۰۶، تعداد کل استنادها^۲ به این نشریات، ۸۷۴۸۹۴ مورد بوده است. ضریب تأثیر میانگین^۳ این گروه برابر با ۰/۹۸ و ضریب تأثیر کل^۴ آن ۳/۳۷ بوده است.

گزارش استنادی نشریات ایرانی تحت پوشش پایگاه JCR در سال ۲۰۰۶

اطلاعات این بخش بر اساس گزارش‌های استنادی پایگاه JCR تهیه شده است. با توجه به این که بنا به ماهیت این پایگاه، همواره گزارش استنادی هر سال آن با یک سال تأخیر عرضه می‌شود، لذا در زمان تهیه این گزارش نیز امکان ارائه گزارش استنادی نشریات تا سال ۲۰۰۶ وجود داشته است. همچنین، لازم به توضیح است که بر اساس گزارش‌های استنادی سال ۲۰۰۶ پایگاه JCR، ایران در بخش SSCI این پایگاه دارای هیچ نشریه‌ای نبوده است و سه نشریه ایرانی تحت پوشش پایگاه JCR، در بخش SCI این پایگاه قرار داشته‌اند. در ادامه مطالب این قسمت، گزارش استنادی نشریات سال ۲۰۰۶ ایران در پایگاه JCR ارائه می‌شود.

در سال ۲۰۰۶، شش نشریه ایرانی مندرج در جدول شماره (۱۱)، تحت پوشش بخش SCI پایگاه JCR قرار گرفته است. نشریه ردیف (۱) مندرج در جدول شماره (۱۱) به «انجمن شیمی ایران» تعلق دارد و نشریه ردیف (۲)، از انتشارات «مرکز تحقیقات پلیمر ایران»، نشریه ردیف (۳) مربوط به «جهاد دانشگاهی» و سه نشریه ردیف‌های (۴)، (۵) و (۶) مندرج در جدول شماره (۱۱)، متعلق به «دانشگاه شیراز» است. در سال ۲۰۰۶، نشریه Journal of the Iranian Chemical Society در حالی بالاترین ضریب تأثیر^۱ را در بین این شش نشریه ایرانی به خود اختصاص داده است که این نشریه در سال

^۲ Total cites

^۳ Median impact factor

^۴ Aggregate impact factor

^۱ Impact factor

جدول ۱۱. گزارش نشریات ایرانی موجود در بخش SCI پایگاه JCR در سال ۲۰۰۶

ردیف	عنوان نشریه	کل استنادها	ضریب تأثیر	شاخص آنی	مقالات	نیم عمر استناد شده	نیم عمر استنادکننده
۱	Journal of the Iranian Chemical Society	۴۶	۰/۶۴۴	۰/۱۵۴	۵۲		
۲	Iranian Polymer Journal	۱۶۰	۰/۳۸۶	۰/۱۲۰	۸۳	۳/۲	۸
۳	Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition	۶۳	۰/۲۰۹	۰/۰۰۰	۱۷		
۴	Iranian Journal of Science and Technology	۲۸	۰/۱۰۰		۰		
۵	Iranian Journal of Science and Technology B	۸	۰/۰۶۴	۰/۰۰۰	۴۴		
۶	Iranian Journal of Science and Technology A	۵	۰/۰۴۱	۰/۰۰۰	۱۴		

مقایسه دو جدول (۱۱) و (۱۲) نشان می‌دهد که در سه نشریه Iranian Journal of Science and Technology A، Iranian Journal of Science and Technology B و Journal of the Iranian Chemical Society، که متعلق به «دانشگاه شیراز» و «انجمن شیمی ایران» هستند، در سال ۲۰۰۶ به جمع نشریات نمایه شده در پایگاه JCR پیوسته‌اند. این در حالی است که در سال ۲۰۰۵، سه نشریه مندرج در جدول شماره (۱۲)، تنها نشریات ایرانی بودند که در بخش SCI پایگاه JCR قرار داشتند و در این میان، نشریه Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition در مقایسه با سایر نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه JCR در سال ۲۰۰۵، دارای بالاترین ضریب تأثیر^۱ بوده است. این نشریه در دو گروه موضوعی، Chemistry، Engineering، Chemical و Multidisciplinary قرار می‌گیرد. نکته حائز اهمیت دیگر در بررسی این نشریات، موفقیت «دانشگاه شیراز» در نمایه نمودن سه نشریه تخصصی خود در پایگاه JCR است. همان طور که پیش‌تر اشاره شد، نیمی از نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه JCR در سال ۲۰۰۶، به «دانشگاه شیراز» تعلق داشته است.

مقایسه دو جدول (۱۱) و (۱۲) نشان می‌دهد که در سه نشریه Iranian Journal of Science and Technology A، Iranian Journal of Science and Technology B و Journal of the Iranian Chemical Society، که متعلق به «دانشگاه شیراز» و «انجمن شیمی ایران» هستند، در سال ۲۰۰۶ به جمع نشریات نمایه شده در پایگاه JCR پیوسته‌اند. این در حالی است که در سال ۲۰۰۵، سه نشریه مندرج در جدول شماره (۱۲)، تنها نشریات ایرانی بودند که در بخش SCI پایگاه JCR قرار داشتند و در این میان، نشریه Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition در مقایسه با سایر نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه JCR در سال ۲۰۰۵، دارای بالاترین ضریب تأثیر^۱ بوده است. این نشریه در دو گروه موضوعی، Chemistry، Engineering، Chemical و Multidisciplinary قرار می‌گیرد. نکته حائز اهمیت دیگر در بررسی این نشریات، موفقیت «دانشگاه شیراز» در نمایه نمودن سه نشریه تخصصی خود در پایگاه JCR است. همان طور که پیش‌تر اشاره شد، نیمی از نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه JCR در سال ۲۰۰۶، به «دانشگاه شیراز» تعلق داشته است.

جدول ۱۲. گزارش نشریات ایرانی موجود در بخش SCI پایگاه JCR در سال ۲۰۰۵

ردیف	عنوان نشریه	کل استنادها	ضریب تأثیر	شاخص آنی	مقالات	نیم عمر استناد شده	نیم عمر استنادکننده
۱	Iranian Journal of Chemistry & Chemical Engineering-International English Edition	۶۶	۰/۳۲۷	۰/۰۵۷	۳۵		>۱۰
۲	Iranian Journal of Science and Technology	۲۸	۰/۰۵۷	۰	۱۱		>۱۰
۳	Iranian Polymer Journal	۱۲۰	۰/۳۱۶	۰/۰۹۷	۱۱۳	۳/۶	۹/۶

^۱ Impact factor

پراستنادترین تولیدات علمی ایران در سال ۲۰۰۷ در بر اساس جستجوی مورخ ۱۱ بهمن ۱۳۸۶ برابر با ۳۱ ژانویه سال ۲۰۰۸ میلادی، از پایگاه WOS به دست آمد.

پایگاه WOS

اطلاعات مربوط به پراستنادترین تولیدات علمی ایران،

جدول ۱۳. پراستنادترین تولیدات علمی ایران در پایگاه WOS، تا مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۱

ردیف	عنوان تولید علمی	گروه‌های موضوعی تولید علمی	نویسندگان	تعداد استنادها
۱	HAX1 deficiency causes autosomal recessive severe congenital neutropenia (Kostmann disease)	Genetics & Heredity	Klein C, Grudzien M, Appaswamy G, et al	۲۰
۲	LRP6 mutation in a family with early coronary disease and metabolic risk factors	Multidisciplinary Sciences	Mani A, Radhakrishnan J, Wang H, et al.	۱۶
۳	Construction of a highly selective PVC-based membrane sensor for Ce(III) ions	hemistry, Analytical; Electrochemistry; Instruments & Instrumentation	Zamani HA, Ganjali MR, Adib M	۱۵
۴	The holographic dark energy in non-flat Brans-Dicke cosmology	Physics, Multidisciplinary	Setare MR	۱۴
۵	Application of He's homotopy perturbation method to functional integral equations	Mathematics, Interdisciplinary Applications; Physics, Multidisciplinary; Physics, Mathematical	Abbasbandy S	۱۲
۶	On Water: A practical and efficient synthesis of quinoxaline derivatives catalyzed by CuSO ₄ center dot 5H ₂ O	Chemistry, Physical	Heravi MM, Taheri S, Bakhtiari K, et al.	۱۱
۷	Piperazinedium bis(pyridine-2,6-dicarboxylato)nickelate(II) tetrahydrate	Chemistry, Analytical	Aghabozorg H, Gharamaleki JA, Ghasemikhah P, et al.	۱۰
۸	Part-per-trillion determination of chlorobenzenes in water using dispersive liquid-liquid microextraction combined gas chromatography-electron capture detection	Chemistry, Physical	Kozani RR, Assadi Y, Shemirani F, et al.	۱۰
۹	Clinical and molecular genetic spectrum of congenital deficiency of the leptin receptor	Medicine, General & Internal	Farooqi IS, Wangenstein T, Collins S, et al.	۱۰
۱۰	Piperazinium hexaaquacobalt(II) bis[bis(pyridine-2,6-dicarboxylato)-cobaltate(II)] octahydrate	Crystallography	Aghabozorg H, Gharamaleki JA, Ghadermazi M, et al.	۹

می‌شود. با استفاده از اطلاعات مزبور می‌توان از مؤثرترین تولیدات علمی ایران تا زمان فوق آگاهی یافت.

پرکارترین نویسندگان ایران در سال ۲۰۰۷ در پایگاه WOS

اطلاعات لازم در خصوص ۲۰ نویسنده برتر سال ۲۰۰۷ ایران، در جدول شماره (۱۴) ارائه شده است. در این تحقیق، منظور از نویسنده پرکار کسی است که در طی یک دوره زمانی یک ساله، دارای بیشترین تعداد تولید علمی باشد. در میان این نویسندگان سال ۲۰۰۷ ایران، GANJALI, MR با ۶۹ عنوان اثر علمی، به عنوان پرکارترین نویسنده محسوب می‌شود.

در این گزارش، ۱۰ اثر علمی برتر که بیشترین استناد را داشته‌اند به صورت جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. بر این اساس و با توجه به زمان استخراج اطلاعات، در میان تولیدات علمی سال ۲۰۰۷ ایران در پایگاه WOS، مقاله HAX1 deficiency causes autosomal recessive severe congenital neutropenia (Kostmann disease) با دارا بودن ۲۰ استناد، از این نظر در بالاترین رتبه قرار داشت. اطلاعات مربوط به بقیه تولیدات علمی پراستناد ایران، در جدول شماره (۱۳) ملاحظه می‌شود. در جدول شماره (۱۳)، علاوه بر عنوان هر تولید علمی، گروه‌های موضوعی آن به همراه نام پدیدآورندگان و تعداد استندهایی که به هر یک از این تولیدات علمی صورت گرفته است دیده

جدول ۱۴. پرکارترین نویسندگان ایران در سال ۲۰۰۷، بر اساس آمار WOS

ردیف	نام نویسندگان	تعداد اثر	سهم	ردیف	نام نویسندگان	تعداد اثر	سهم
۱	GANJALI, MR	۶۹	٪۰/۷۶	۱۱	MORSALI, A	۳۵	٪۰/۳۹
۲	NOROUZI, P	۶۳	٪۰/۷۰	۱۲	SABOURY, AA	۳۵	٪۰/۳۹
۳	HERAVI, MM	۵۹	٪۰/۶۵	۱۳	AMINI, M	۳۳	٪۰/۳۶
۴	SHOJA, MM	۵۹	٪۰/۵۵	۱۴	KHAVASI, HR	۳۲	٪۰/۳۵
۵	TUBBS, RS	۵۴	٪۰/۶۰	۱۵	SHAMSIPUR, M	۳۲	٪۰/۳۵
۶	ABDOLLAH I, M	۴۸	٪۰/۵۳	۱۶	ZOLFIGOL, MA	۳۲	٪۰/۳۵
۷	LARIJANI, B	۴۴	٪۰/۴۹	۱۷	OAKES, WJ	۳۰	٪۰/۳۳
۸	RAMAZANI, A	۴۱	٪۰/۴۵	۱۸	SHAFIEE, A	۲۹	٪۰/۳۲
۹	MOOSAVI-MOVAHEDI, AA	۳۹	٪۰/۴۳	۱۹	POURPAK, Z	۲۵	٪۰/۲۸
۱۰	DEHGHAN, M	۲۷	٪۰/۳۰	۲۰	GANJI, DD	۲۳	٪۰/۲۵

نتیجه‌گیری

مطالعات انجام شده در این مقاله نشان می‌دهد که تعداد تولیدات علمی نمایه‌سازی شده ایران در سطح بین‌المللی، نسبت به سال ۲۰۰۶ از رشد مناسبی برخوردار بود است. علاوه بر این، انواع مدارک و همچنین زبان تولیدات علمی نمایه شده ایران نیز نسبت به سال ۲۰۰۶ تنوع بیشتری یافته است. بهبود رتبه علمی ایران در پایگاه ESI و افزایش تعداد نشریات ایرانی در پایگاه JCR

در واقع می‌توان اذعان داشت که ۰/۷۶ درصد از کل تولیدات علمی نمایه شده سال ۲۰۰۷ ایران، به این نویسنده تعلق داشته است. پس از او، NOROUZI, P با ۶۳ عنوان تولید علمی، در رده دوم نویسندگان پرکار ایران در سال ۲۰۰۷ قرار دارد. اطلاعات بیشتر در خصوص بقیه نویسندگان پرکار ایران در سال ۲۰۰۷، در جدول شماره (۱۴) ارائه شده است.

(ISI). فصلنامه کتاب کتابخانه ملی جمهوری

اسلامی ایران. ش. ۷۱. (پائیز). ویژه‌نامه علم‌سنجی.

- Gange, Etienne Vignola; Archambault, Eric. (2004). The use of bibliometrics in the social sciences and humanities: Science Metrix, Final Report. Prepared for the social sciences and humanities research council of Canada (SSHRC). Montreal: Science- Metrix.
- In-cites.com. (2008a). The year 2006: top list country rankings in all fields. [Online]. Available At: <http://in-cites.com/countries/2007allfields.html>
- Thomson Scientific. (2008b). Essential Science Indicators. [Online]. Available At: <http://portal.isiknowledge.com/portal.cgi?Init=Yes&SID=S1hcdlj2PEng@H4jmo3>
- Thomson Scientific. (2008c). Science Citation Index Expanded. [Online]. Available At: <http://scientific.thomson.com/product/s/sci/>
- Thomson Scientific. (2008d). Web of Science. [Online]. Available At: <http://scientific.thomson.com/product/s/wos/>

می‌تواند نشان‌دهنده افزایش فعالیت‌های علمی و پژوهشی محققان ایران در سال ۲۰۰۷ باشد. در این میان، «دانشگاه تهران» و «دانشگاه علوم پزشکی تهران» با افزایش سهم خود در تولیدات علمی نمایه شده ایران در پایگاه WOS و «دانشگاه شیراز» با نمایه نمودن ۳ نشریه در پایگاه JCR، از موفقیت‌های چشمگیرتری در این زمینه برخوردار بوده‌اند. در عین حال، همچون سال ۲۰۰۶، در سال ۲۰۰۷ نیز «مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضی»، تنها مؤسسه غیردانشگاهی حاضر در بین ۲۰ مؤسسه برتر ایران در WOS بوده است.

منابع

- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ نورمحمدی، حمزه علی. (۱۳۸۶). وضعیت تولیدات علمی ایران و کشورهای منطقه در سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بر اساس آمار مؤسسه اطلاعات علمی (ISI). با همکاری علی اعتمادی فرد، اسماعیل وزیری. تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ نورمحمدی، حمزه علی؛ وزیری، اسماعیل؛ اعتمادی فرد، علی. (۱۳۸۶). "تولید علم ایران در سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ بر اساس آمار پایگاه‌های مؤسسه اطلاعات علمی

